

DEN NORSKE KIRKE
Namsos menighetsråd

Det Kongelige kultur og kirkedepartement
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

STATEN OG KIRKEN - ET TYDELIG SKILLE. HØRINGSSVAR

Namsos menighetsråd behandlet saken i sitt møte den 23.10.2014, og vil avgi følgende hørings-svar til høringsdokumentet "Staten og kirken - et tydelig skille":

Hovedsynspunkter

Namsos menighetsråd deler vurderingen av at det er nødvendig med en videre utvikling av stat-kirkerelasjonene som en følge av grunnlovsendringene fra 2012. Overskriften "Et tydelig skille" dekker likevel ikke fullt ut det som foreslås i notatet. Relasjonen stat-kirke vil fortsatt kjenne- tegnes av samhandling, og staten vil fortsatt ha et betydelig medansvar for Den norske kirke. Utviklingen av en *ny relasjon* mellom kirke og stat etter grunnlovsend-ringene bør etter vår oppfatning også være en overordnet målsetting for den videre politiske prosessen. Namsos menighetsråd mener det vil være bra både for staten, kirken og samfunnet å fokusere på hvordan det kan utvikles nye samhandlingsformer til beste både for det norske samfunn og Den norske folkekirke.

Namsos menighetsråd støtter hovedforslaget i høringsnotatet om å etablere rettslig handleevne til Den norske kirke sentralt etter modell av fristillingen mellom den lokale kirke og kommunen i 1997.

Namsos menighetsråd støtter også forslaget om at prestetjenesten og virksomheten knyttet til de sentrale og regionale kirkelige råd utskilles fra staten og ikke lenger forstås som statlig virksomhet.

Knyttet til de øvrige konkrete forslagene vil Namsos menighetsråd legge vekt på bl.a. følgende hensyn:

- *Bidrar forslagene til gode og forusigbare rammer for Den norske kirke som landsdekkende folkekirke?*
- *Legger forslagene grunnlag for en fase 2 med en bedre og enklere organisert kirke?*
- *Bidrar forslagene til å bekrefte lokalkirkelig selvstendighet og redusere utfordringene med den organisatoriske todelingen av Den norske kirke?*

Det nasjonale rettssubjektet

Namsos menighetsråd støtter som nevnt ovenfor at Den norske kirke også får rettslig handleevne på sentralt nivå.

Navn/betegnelse

Namsos menighetsråd mener at det er uheldig å betegne det nasjonale rettssubjektet "Den norske kirke". Det er soknene (som også hver for seg er rettssubjekter) som samlet sett utgjør hovedelementet i det som i dag forstås som "Den norske kirke". Begrepet "Den norske kirke" får derfor en dobbel betydning, noe som også er problematisert i høringsnotatet.

I realiteten er det synoden (den felleskirkelige forsamling) som trenger rettslig handleevne ved siden av soknene. Det foreslås derfor at det nasjonale rettssubjektet betegnes "Kirkemøtet".

Lovutforming

Namsos menighetsråd vil foreslå at gjeldende omtale av soknets rettslige handleevne beholdes i sin nåværende form. Omtalen av det nye rettssubjektet bør komme som et nytt ledd i § 2. Å la bestemmelsen om soknet bli stående først, vil også bidra til å underbygge tanken om soknene som grunnenhetene i Den norske kirke.

Mandat til å opptre på vegne av det nye rettssubjektet

Det foreslås at det er Kirkemøtet som opptre på vegne av det nye sentrale rettssubjektet, når det ikke er fastsatt noe annet i lov eller i medhold av lov. I høringsnotatet er det i utgangspunktet ikke fastsatt detaljerte regler for hvilke andre organer som kan opptre på vegne av rettssubjektet i *Den norske kirke* annet enn i spørsmålet som gjelder økonomi der det foreslås lovregulert at det er Kirkerådet som er det ansvarlige organet.

Det vises til punktet under som omtaler arbeidsgiveransvar og klageorgan for utdypende kommentar til dette punktet.

Soknets oppgaver og ansvar

Namsos menighetsråd vil uttrykke klar støtte til departementets forslag om å videreføre den rettslige selvstendighet soknene har i dagens kirkelige lovgivning.

KA etterlyser imidlertid en bredere drøfting av en alternativ oppgavefordeling mellom lokalt, regionalt og sentralt nivå i Den norske kirke.

Soknets rettigheter

Høringsnotatet foreslår en ny bestemmelse i kirkeloven som sikrer soknet rett til å bli betjent av prest. Dagens kirkelov bygger på en underliggende forutsetning om at det skal være preste-tjeneste i hvert sokn.

Namsos menighetsråd støtter at denne forutsetningen klargjøres og tas inn i loven.

Namsos menighetsråd finner imidlertid at den foreslåtte lovbestemmelsen er utilstrekkelig. Det sies ikke noe som innholdsbestemmer eller klargjør soknets organers organers medvirkning og involvering i preste-tjenestens omfang og utvikling. Det er ikke tilfredsstillende at soknet kun blir en mottaker av en preste-tjeneste der rammer og styring i hovedsak foregår i regionale og sentrale kirkelige organer.

Konkret foreslår Namsos menighetsråd derfor en utvidelse av det foreslåtte ledd i § 2:
Hvert sokn skal være betjent av prest i et omfang som sikrer soknets medlemmer mulighet for regelmessig gudstjenestefeiring, tilgang til kirkelige handlinger og nødvendig samordning med soknets virksomhet. Soknets organer har rett til medvirkning ved tilsetting av prest i eget sokn.

Framtidig arbeidsgiveransvar for kirkelig personell med staten som arbeidsgiver

Departementets forslag innebærer at det nye sentrale rettssubjektet vil overta ansvaret som arbeidsgiver for alt nåværende statlig personell i Den norske kirke (menighetsprester, prostene, biskopene og de tilsatte ved bispedømmekontorene og Kirkerådets/BMs sekretariat). Forslaget følger i stor grad opp Kirkemøtets vedtak fra 2013.

Namsos menighetsråd støtter KA's ønske om en annen løsning, der det arbeides for å få på plass en kirkelig organisering der alle som arbeider på lokalt plan i Den norske kirke har et demokratisk organ som opptrer på vegne av det lokale rettssubjektet som sin felles arbeidsgiver. Kirkemøtet 2013 anbefalte en midlertidig ordning der alle nåværende statstjenestemenn, inkludert menighetsprestene, får sitt ansettelsesforhold i det sentrale rettssubjektet, noe KA har tatt til etterretning.

Kirkemøtet ansvarliggjøres til å ta stilling til videre delegasjon av sin myndighet. Det legges opp til at det er Kirkemøtet som skal fastsette hvilke av de sentrale og regionale organer som skal ivareta arbeidsgiveransvaret evt. deler av dette.

Namsos menighetsråd ønsker at det vurderes en løsning etter modell av kirkelovens § 14, der det er kirkeloven som utpeker hvilke(t) av organene som får ansvaret som arbeidsgiver på vegne av det sentrale rettssubjektet. Visse arbeidsgiverfunksjoner for prestene som i dag ligger hos bispedømmeråd/biskop kan i så fall også bekreftes gjennom kirkeloven. Kirkerådet kan da være klageorgan i bl.a. disiplinærsaker i bispedømmene.

En eventuell lovregulering av disse forhold kan godt begrunnes dels ut fra at det gjøres analogt med forholdene i soknene og dels av hensyn til tidspress, stabilitet og forutsigbarhet i arbeidsgiverrelasjoner i en krevende omstillingsfase. Risikoen vil være at ordningen blir unødig tungvinn å få endret. Muligheten for å få utarbeidet en overgangslov med tidsbegrenset varighet bør derfor vurderes på dette området.

Namsos menighetsråd støtter en utvikling langs de linjer som antydes der Kirkerådet videreutvikles som styre etter privatrettslige regler, og med arbeidsgiveransvar for sentralkirkelig personell, inkludert for biskoper mv.

Klageorgan

Namsos menighetsråd vil klart anbefale at disiplinærvedtak gjøres av ansvarlig arbeidsgiver.

Dette er situasjonen for soknets tilsatte, og gjelder også bl.a. i kommuner og fylkeskommuner. I forarbeidene til forvaltningsloven ble det forøvrig understreket at arbeidsmiljølovens bestemmelser i tilstrekkelig grad ivaretok hensynet til arbeidstakeren og dennes behov for rettssikkerhet. Her ble det også pekt på at et "dobbeltporet" system med både egen klagerett/klageorgan og arbeidsmiljølovens bestemmelser gir et uryddig og uklart system for partene.

Det er vanskelig å finne begrunnelsen for at det skal finnes en særlig klageadgang for denne typen avgjørelser innenfor deler av Den norske kirke. I seg selv er det uheldig å ha ulike system for ulike kirkelig tilsatte.

En vil bemerke at en slik ordning øker risikoen for at denne type saker trekker unødig ut i tid og dermed kan forlenge konfliktfylte arbeidsforhold og menighetsmessige belastninger.

Namsos menighetsråd er åpen for at det etableres et sentralt klageorgan for behandling av andre typer saker, f.eks. når det gjelder prøving av gyldigheten av forvaltningsvedtak i bestemte saker. Vi viser her til fylkesmannens rolle overfor kommunene som en mulig sammenlignbar ordning.

Prestetjenesten - mellom styring og uavhengighet

Høringsnotatet foreslår at det sentrale rettssubjektet får generell myndighet til å organisere og regulere prestenes, prostenes og biskopenes tjeneste innenfor de rammene som gis av den alminnelige arbeidsretten (styringsrett). Det foreslås imidlertid noen rettslige begrensninger i styringsretten. De to mest sentrale forslagene er en bestemmelse om at prestatjenesten "skal organiseres slik at prestene kan utøve sin tjeneste i samsvar med ordinasjonens forutsetninger og forpliktelser" og at prostetjenesten skal lovfestes.

I høringsnotatet omtales det første forslaget som en bestemmelse som skal verne om prestatjenestens uavhengighet. Formålet synes å være å sikre presten mot inngripen som kan true ivaretagelsen av ordinasjonsforpliktelsene og -rettighetene som et personlig ansvar og kall.

En støtter det som oppfattes som en bakenforliggende intensjon i lovforslaget. Den norske kirke har et gjennomgående svært kompetent og høyt utdannet presteskap, og det er viktig å legge til rette for at prestatjenesten kan utøves i samsvar både med ordinasjonsforpliktelser, profesjonelle standarder og den enkeltes indre motivasjon.

En er usikker på om det konkrete lovforslaget kan sies å være dekkende for dette behovet.

I lys av forslagenes ønske om et tydelig skille mellom staten og Den norske kirke er det også vanskelig å begrunne at det er Stortinget som skal være garantisten for dette formålet. Å sikre at ordinasjonsforpliktelsene etterleves tilligger primært biskopene gjennom deres tilsynsansvar. Grensedragningen mellom prestenes selvstendige ansvar, øvrige tilsattes ansvar og de kirkelige styringsorganenes ansvar, vil høre inn under Kirkemøtet gjennom den nye myndighet møtet får til å fastsette bl.a. tjenesteordninger mv.

Høringsnotatet foreslår også at det i kirkeloven inntas bestemmelser om at det skal være prest i hvert sokn, prost i hvert prosti, og biskop i hvert bispedømme. En er glad for at forslaget som innebærer en lovfesting av soknets rett til å bli betjent av prest (se tidligere kommentar til § 22). En lovbestemt rett for soknenen til prest, forutsetter en aktiv forpliktelse fra staten til å finansiere en landsomfattende prestatjeneste.

Namsos menighetsråd støtter fullt ut at bispjetjenesten i bispedømmene avspeiles på en naturlig måte i loven, og slik at det ikke hefter seg tvil ved statens framtidige finansieringsansvar også for biskopene.

Vi er derimot noe mer spørrende til at staten skal lovregulere en bestemt organisering og stillingsstruktur av mellomledere for prestatjenesten i form av prostier og prostestillinger. Dette vil primært begrense Kirkemøtet, og vil i liten grad forplikte staten overfor Den norske kirke. En mener det vil være tilstrekkelig at kirkeloven omtaler en landsomfattende prestatjeneste og bispjetjenesten.

Mulighet for lokale forsøk og annen oppgavefordeling

Namsos menighetsråd støtter høringsforslagets vektlegging av å opprettholde soknets rettslige

selvstendighet. Vi gir derfor støtte til forslaget om en delegasjonssperre mellom Kirkemøtets myndighet og soknene. Dette understreker bl.a. at det ikke er noe generelt over- eller underordningsforhold mellom de to typer rettssubjekter. Vi ønsker imidlertid en lovregulering som åpner for utprøving av andre måter å løse oppgaver på mellom nivåene i Den norske kirke. Dette kan skje ved følgende tillegg til siste ledd i §§ 9, 14, og 23:

§ 9: Menighetsrådet utfører for øvrig de oppgaver som etter avtale blir overlatt det av Kirkemøtet.

§ 14: Kirkelig fellesråd utfører for øvrig de oppgaver som etter avtale blir overlatt det av det enkelte menighetsråd eller av Kirkemøtet.

§ 23: Bispedømmerrådet utfører for øvrig de oppgaver som etter avtale blir overlatt det av menighetsrådet eller kirkelig fellesråd.

Trosopplæring

Høringsnotatet foreslår en bestemmelse som skal sikre prestatetjeneste i hvert sogn. Det sies imidlertid ingen ting om statens forpliktelse til å sikre trosopplæring for alle døpte.

Namsos menighetsråd mener at å innføre en ordning der tilskudd til trosopplæring legges inn i et rammetilskudd, ikke gir tilstrekkelig sikring av dagens tilskudd til trosopplæringsformål. Trosopplæringsreformen innebærer at staten har påtatt seg å understøtte en sentral kiurkelig oppgave, og dette bør omtales på en mer forpliktende måte i § 22.

Organisatorisk todeling av Den norske kirke

De organisatoriske endringene som nå skal gjennomføres vil forhåpentligvis bidra til å redusere betydningen av den organisatoriske todelingen og bidra til forenkling og bedre samordning av den kirkelige virksomheten.

En ønsker en ordning som i størst mulig grad fremstår organisatorisk like.

Namsos menighetsråd mener det er et viktig anliggende at hele Den norske kirke kan forholde seg til ett felles økonomiregelverk og felles regnskapsprinsipper. Felles økonomiregelverk og regnskapsprinsipper legger til rette for å vurdere hele Den norske kirkes økonomi i en totalsammenheng, og samtidig muligheter for mer effektive og rasjonelle økonomi- og rapporteringsrutiner for Den norske kirke samlet sett. Felles anskaffelser av regnskapsprogrammer og rådgivning vil også bli lettere med et felles økonomiregelverk. Vi savner en grundigere vurdering av de to ulike økonomiregelverk som etter forslaget blir gjeldende, med siktemål å vurdere muligheten for et felles økonomiregelverk/regnskapsprinsipper for soknene og det nye rettssubjektet.

Med vennlig hilsen

Joar Stiklestad
leder